

درباره لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور

۴۰. کشاورزی

کد موضوعی: ۲۵۰

شماره مسلسل: ۱۰۷۱۶

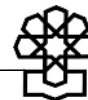
اسفندماه ۱۳۸۹

دفتر: مطالعات زیربنایی

به نام خدا

فهرست مطالب

چکیده.....	۱.....
مقدمه.....	۱.....
۱. تحلیل لایحه بودجه با توجه به مهمترین مشکلات بخش کشاورزی و مواد قانون برنامه پنجم توسعه...۲	
۲. فصل کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰.....	۵.....
۲-۱. مقایسه بودجه فصل کشاورزی و منابع طبیعی با بودجه سایر فصول در امور اقتصادی.....	۵.....
۲-۲. مقایسه اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب امور و فصل در سال	
۱۳۸۹ و لایحه سال ۱۳۹۰.....	۷.....
۳. ارزیابی بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰.....	۱۳.....
نتیجه‌گیری و پیشنهادها.....	۱۶.....
منابع و مأخذ.....	۱۷.....

درباره لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور ۴۰. کشاورزی

چکیده

در این گزارش اعتبارات بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ مورد بررسی قرار گرفته است. اعتبارات فصل کشاورزی و منابع طبیعی از رشدی معادل ۵۵/۸ درصد و اعتبارات هزینه‌ای ملی وزارت جهاد کشاورزی ۱۲/۹ درصد و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی فصل کشاورزی و منابع طبیعی، از رشدی معادل ۸۴/۷ درصد نسبت به رقم مشابه در قانون بودجه سال ۱۳۸۹ برخوردار است و علیرغم کاهش ۲/۷۲ درصدی سهم اعتباری امور اقتصادی، میزان سهم برای اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی فصل کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، ۱/۸۲ درصد افزایش را نشان می‌دهد.

بودجه عمرانی کل کشور در سال ۱۳۹۰ نسبت به سال ۱۳۸۹ حدود ۵۰ درصد و در بخش کشاورزی ۱۰۲ درصد افزایش داشته، اما این افزایش قابل ملاحظه بودجه عمرانی بخش کشاورزی، بسیار کمتر از سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای حصول به هدف برنامه پنجم توسعه را فراهم می‌سازد.

علیرغم افزایش قابل ملاحظه و ارزشمند صورت گرفته بودجه عمرانی بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰، بخشی از ردیف‌های بودجه بخش کشاورزی در این لایحه نافی قانون برنامه پنجم توسعه است. همچنین به اهداف کمی و برخی از تکالیف معین شده در قانون برنامه پنجم توسعه و همچنین قانون افزایش بهره‌وری کم‌توجهی شده و برآورنده این اهداف نیست.

مقدمه

اجرای شدن برنامه‌های توسعه، منوط به مشخص کردن برنامه‌های اجرایی است. به این ترتیب که برای اهداف، مسیرهای رشد، نرخ‌های رشد، اعتبارات مورد نیاز، چگونگی تأمین اعتبارات و... همگی در ارتباط با هم باید مشخص شوند، لذا بودجه‌ریزی سالیانه دارای جهت‌گیری‌های زمانی مشخص بوده و به‌عنوان گامی است که گام‌های سال بعد را مشخص می‌کند. بودجه سالیانه رابطه تنگاتنگی

با برنامه‌های توسعه پنج‌ساله دارد باید در راستای برآورد اهداف برنامه پنجم توسعه و دیگر قوانین کشور که مغایر با برنامه توسعه مزبور نیستند باشد.

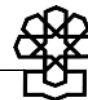
۱. تحلیل لایحه بودجه با توجه به مهمترین مشکلات بخش کشاورزی و مواد قانون برنامه پنجم توسعه

۱. پس از وقوع واردات بی‌رویه سال‌های اخیر، در بودجه سال ۱۳۸۹ احکام جدیدی برای واردات محصولات کشاورزی وضع شدند و علاوه بر این در ۲۴ مردادماه سال ۱۳۸۹ برای ارتقای بخش کشاورزی، قانون بهره‌وری کشاورزی و منابع طبیعی توسط ریاست محترم جمهوری ابلاغ شد که ماده (۱۶) این قانون به کنترل واردات از سوی وزارت جهاد کشاورزی تأکید دارد هرچند اجرای ماده (۱۶) با اعلام اینکه صدور مجوز واردات همه محصولات کشاورزی از سوی وزارت جهاد کشاورزی باید صادر شود آغاز شد، اما اکنون به صدور مجوز ۸ قلم کالا از فرآورده‌های دامی محدود شده است.

همزمان با اجرا نشدن قانون بودجه سال ۱۳۸۹ و همچنین قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی، واردات در سال اخیر از شدت بیشتری برخوردار شده است.

بند «ز» ماده (۳۳) قانون برنامه چهارم توسعه که بر حذف موانع غیرفنی و غیرتعرفه‌ای و تبدیل آنها به موانع تعرفه‌ای تأکید داشت، اما تفسیر دولت از این قانون به کاهش شدید تعرفه‌ها و اتخاذ سیاست‌های تعرفه‌ای بیش از مقررات سازمان تجارت جهانی منجر شد. ماده (۴۰) قانون بودجه سال ۱۳۸۸ که بر تعیین تعرفه مؤثر کالاهای بخش کشاورزی معادل تعرفه خودرو تأکید داشت. اما در عمل تعرفه مؤثر کالاهای کشاورزی حدود ۸ درصد به جای ۸۶ درصد مقرر شده قانون، وضع گردید و اعمال قانون صرفاً برای ۲۶ قلم کالای کشاورزی که واردات آنها کمتر از ۰/۰۳ درصد از واردات کشاورزی کشور است، محدود گردید. جزء «۱۵» قانون بودجه سال ۱۳۸۹ بر تعیین اقدامات تعرفه‌ای دولت در جهت حمایت از تولید داخلی تأکید داشت، ولی این قانون نیز تاکنون اجرا نشده است.

لذا در ماده (۱۰۳) قانون برنامه پنجم توسعه آمده است که: «برقراری موانع غیرتعرفه‌ای و غیرفنی برای واردات در طول سال‌های برنامه بجز در مواردی که رعایت موازین شرع اقتضا می‌کند، ممنوع است. در صورت وجود چنین موانعی دولت مکلف است با وضع نرخ‌های معادل تعرفه‌ای نسبت به رفع آن اقدام کند.

تبصره - محصولات کشاورزی مشمول این ممنوعیت نیست.

به نظر می‌رسد افزایش واردات در سال جاری برای عملی شدن تثبیت قیمت‌ها در بازار داخلی در هنگام اجرای قانون هدفمندسازی یارانه‌ها صورت گرفته باشد و دولت به بهانه اینکه کالاهایی مانند قند و شکر، برنج، چای، روغن نباتی و... نباید افزایش قیمت داشته باشند و این موضوع سبب اجرایی نشدن قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی و ابلاغی ازسوی ریاست‌جمهور شده است و دولت تقریباً قوانین تازه تصویب را نیز نادیده گرفته و اجازه واردات بیش از نیاز داخل را نیز ممنوع نمی‌کند.

مطمئناً در سال ۱۳۹۰ همان دلایلی که موجب عدم اجرای قانون بوده‌اند با شدت و ضرورت بیشتر وجود دارند و سیاست تنظیم بازار از طریق واردات که نتیجه آن وارد شدن آسیب به تولید و تولیدکنندگان بخش کشاورزی است تداوم خواهد داشت و بهتر است به نوعی این موضوع در راستای اجرای ماده (۱۰۳) و بند «ب» ماده (۱۴۵) قانون برنامه پنجم توسعه و ماده (۱۶) قانون افزایش بهره‌وری، در بودجه سال ۱۳۹۰ مورد تأکید قرار گیرد.

۲. بند «ب» ماده (۱۲۴) قانون برنامه پنجم توسعه بر اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی در قالب بودجه‌های سنواتی به‌منظور اعطای تسهیلات بانکی و پوشش خطرپذیری تعاونی‌های فراگیر ملی با اولویت تعاونی‌های کشاورزی، روستایی و عشایری تأکید دارد. تا حدودی به این ماده قانونی و بند «ه» ماده (۱۴۳) که بر برون‌سپاری فعالیت‌ها در بخش کشاورزی با تغییر رویکرد در بودجه سازمان تعاون روستایی از طریق افزایش نقش اتحادیه‌ها، توجه شده است.

۳. هرچند اعتبارات بخش آب به میزان قابل توجهی افزایش داشته و به اجرای عملیات زیربنایی آب و خاک از جمله طرح‌های تجهیز و نوسازی، توسعه شبکه‌ها، زهکش‌ها و روش‌های نوین آبیاری، توجه خوبی صورت گرفته است، اما بودجه‌های اختصاص‌یافته به آبخیزداری و آبخوانداری برای حصول به طرح‌های تعادل بخشی سفره‌های آب زیرزمینی که در ماده (۱۴۰) و به‌ویژه بند «ب» آن و بند «و» ماده (۱۴۸) قانون برنامه پنجم توسعه، تناسب ندارد.

۴. بودجه پیش‌بینی شده برای بخش کشاورزی در قالب بودجه عمرانی افزایش قابل ملاحظه‌ای دارد در صورت تخصیص کامل این منابع نیز برای حصول به ارتقای ارزش‌افزوده بخش کشاورزی به میزان هفت درصد (۷٪) کافی نیست و شاید نیمی از نیاز بخش کشاورزی به سرمایه‌گذاری را تأمین می‌کند.

۵. براساس ماده (۱۴۳) برنامه پنجم توسعه حفظ ظرفیت تولید و نیل به خودکفایی در تولید

محصولات اساسی کشاورزی و دامی از جمله گندم، جو، ذرت، برنج، دانه‌های روغنی، چغندر قند و نیشکر در اولویت قرار گرفته است حال آنکه در لایحه سال ۱۳۹۰ در طرح‌های مطروحه، ذیل برنامه راهبری افزایش تولید محصولات باغی بیشتر به خودکفایی در محصول گندم اشاره دارد و به دیگر محصولات استراتژیک مذکور در صدر ماده (۱۴۳) قانون برنامه پنجم توسعه کم‌توجه است.

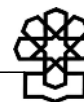
۶. برنامه‌هایی نظیر گسترش پوشش بیمه تولیدات بخش کشاورزی، استفاده از کود آلی کمتر مورد توجه بوده است، لذا با توجه به اهداف مقرر در بند «ز» ماده (۱۴۳) برنامه پنجم توسعه توجه بیش از پیش به ضرورت مصرف کود آلی در لایحه پیشنهادی سال ۱۳۹۰ احساس می‌شود.

۷. اعتبار مورد نیاز برای صدور سند مالکیت کلیه اراضی کشاورزی توسط سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تا پایان برنامه (هدف بند «ح» ماده (۱۴۳))، که اجرای طرح کاداستر املاک کشور از ضروریات آن می‌باشد در نظر گرفته نشده است.

۸. تحقق اهداف بند «ط» ماده (۱۴۳) مستلزم تأمین اعتبار مورد نیاز است و قرار داشتن آن در اعتبارات متفرقه و به عبارت دیگر نامشخص بودن آن به مفهوم در محل ابهام قرار گرفتن حصول به این اهداف و احتمالاً افزایش بدهی‌های صندوق مزبور خواهد بود.

۹. لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ نیز مانند سال‌های گذشته، بودجه عملیاتی نیست و صرفاً مبانی یک برنامه‌ریزی عملیاتی را در نظر داشته است و حتی برنامه‌ای نیز محسوب نمی‌شود. البته ماده (۲۱۹) قانون برنامه پنجم توسعه، دولت را موظف کرده است که با استقرار نظام بودجه‌ریزی عملیاتی تا پایان سال دوم برنامه به تدریج زمینه‌های لازم را برای تهیه بودجه به روش عملیاتی در کلیه دستگاه‌های اجرایی فراهم آورد به نحوی که لایحه بودجه سال سوم برنامه به روش مذکور تهیه، تدوین و تقدیم مجلس شورای اسلامی شود.

۱۰. با توجه به اینکه در بند «ص» ماده (۲۲۴) و تبصره «۱» ماده (۲۲۰) قانون برنامه پنجم توسعه امکان پرداخت کمک علاوه بر تسهیلات تلفیقی و یا یارانه سود و کارمزد تسهیلات از طرح‌های مذکور میسر می‌باشد اعتبارات طرح‌های کمک‌های فنی و اعتباری، کارآیی بهتری یافته و می‌تواند در راستای تحقق اهداف بخش کشاورزی و منابع طبیعی بسیار مؤثر باشد.

۲. فصل کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰

۲-۱. مقایسه بودجه فصل کشاورزی و منابع طبیعی با بودجه سایر فصول در امور اقتصادی

جدول ۱. مقایسه اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (ملی و استانی)

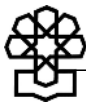
(ارقام میلیارد ریال)

مصوب سال ۱۳۸۹ با لایحه سال ۱۳۹۰

عنوان	مصوب سال ۱۳۸۹			لایحه سال ۱۳۹۰			درصد رشد لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ به مصوب سال ۱۳۸۹		
	هزینه	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع	هزینه	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع	هزینه	دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع
کشاورزی و منابع طبیعی	۹,۳۳۶/۲	۱۱۹۱۹/۱	۲۱۲۵۵/۳	۱۳۳۷۲/۸	۱۵۷۰۵/۴	۲۹۰۷۸/۱	۴۳/۲	۳۱/۸	۳۶/۸
منابع آب	۵۶۰/۴	۴۳۸۳۰/۸	۴۴۳۹۱/۲	۵/۴	۵۲۰۷۵/۵	۵۲۰۸۰/۹	-۹۹	۱۸/۸	۱۷/۳
صنایع و معادن	۸۲۲/۴	۶۱۰۴/۴	۶۹۲۶/۸	۱۳۱۴/۸	۷۷۹۸/۷	۹۱۱۳/۵	۵۹/۹	۲۷/۸	۳۱/۶
حفاظت محیط زیست	۵۵۴/۷	۷۵۸/۷	۱۳۱۳/۴	۸۰۲/۷	۱۱۲۳/۸	۱۹۲۶/۵	۴۴/۷	۴۸/۱	۴۶/۷
بازرگانی و تعاون	۴,۱۳۳/۹	۱۱۳۵/۲	۵۲۶۹/۱	۳۱۶۵/۵	۱۴۷۷/۲	۴۶۴۲/۷	-۲۳/۴	۳۰/۱	-۱۱/۹
انرژی	۶۶۹/۷	۱۱۷۴۸/۷	۱۲۴۱۸/۴	۶۱۸/۵	۱۵۴۹۸/۵	۱۶۱۱۷/۱	-۷/۶	۳۱/۹	۲۹/۸
حمل و نقل	۱,۳۷۹/۸	۵۱۹۵۴/۲	۵۳۳۳۴	۱۹۷۲/۵	۶۳۰۸۱/۱	۶۵۰۵۳/۶	۴۳	۲۱/۴	۲۲
ارتباطات و فناوری اطلاعات	۹۳/۱	۵۲۲/۷	۶۱۵/۸	۶۵۰/۳	۴۳۰/۴	۱۰۸۰/۷	۵۹۸/۵	-۱۷/۷	۷۵/۵
مسکن عمران شهری و روستایی عشایر	۱,۰۷۰/۷	۲۴۵۱۱/۱	۲۶۲۱۲/۸	۱۰۹۶/۴	۴۲۹۵۵/۷	۴۴۰۵۲/۱	-۳۵/۶	۷۵/۳	۶۸/۱
امور اقتصادی	۱۹,۰۲۵/۹	۱۵۲۴۸۴/۹	۱۷۱۷۳۶/۸	۳۳۰۲۷/۱	۲۰۰۱۴۶/۴	۲۲۳۱۸۳/۵	۱۹/۵	۳۱/۳	۲۹/۹

مآخذ: قانون بودجه سال ۱۳۸۹ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۰.

جدول ۱ نشان می‌دهد که اعتبارات فصل کشاورزی و منابع طبیعی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ نسبت به اعتبارات مصوب در قانون بودجه سال ۱۳۸۹ معادل ۳۶/۸ افزایش دارد. لازم به ذکر است که قسمتی از اعتبارات بخش کشاورزی در سایر فصول قرار دارد که در جداول ۴ و ۵ به آنها نیز پرداخته شده است.

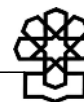
جدول ۲. مقایسه اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (ملی)

(ارقام میلیارد ریال)

مصوب سال ۱۳۸۹ با لایحه سال ۱۳۹۰

عنوان	مصوب سال ۱۳۸۹			لایحه سال ۱۳۹۰			درصد رشد لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ به مصوب سال ۱۳۸۹		
	هزینه	تملك	جمع	هزینه	تملك	جمع	هزینه	تملك	جمع
کشاورزی و منابع طبیعی	۴۱۲۱/۶	۵۶۳۰/۴	۱۰۱۱۲/۹	۵۳۳۵/۱	۱۰۴۲۴/۱	۱۵۷۵۹/۲	۲۹/۴	۸۴/۸	۵۵/۸
منابع آب	۵۶۰/۴	۳۶۷۱۷/۱	۳۷۲۷۷/۵	۵/۴	۴۵۹۲۷/۸	۴۵۹۳۳/۲	-۹۹	۲۵/۱	۲۳/۲
صنایع و معادن	۴۷۹	۲۵۶۲/۸۴	۳۰۴۱/۸	۷۱۰/۷	۶۹۶۰	۷۶۷۰/۷	۴۸/۴	۱۷۱/۶	۱۵۲/۲
حفاظت محیط زیست	۱۹۳/۶	۵۱۹/۴	۷۱۳	۲۱۰/۱	۶۲۸/۳	۸۳۸/۵	۸/۵	۲۱	۱۷/۶
بازرگانی و تعاون	۱۹۱۶/۸	۵۵۶/۸	۲۴۷۳/۷	۱۳۲۳/۱	۱۰۲۰/۱	۲۳۴۳/۲	-۳۱	۸۳/۲	-۵/۳
انرژی	۶۹۷/۱	۹۷۳۵	۱۰۴۳۲/۱	۶۱۸/۵	۱۴۲۹۴	۱۴۹۱۲/۵	-۱۱/۳	۴۶/۸	۴۲/۹
حمل و نقل	۳۵۹/۲	۴۰۴۳۱/۲	۴۰۷۹۰/۳	۳۹۰/۱	۴۹۱۰۶/۲	۴۹۴۹۶/۳	۸/۶	۲۱/۵	۲۱/۳
ارتباطات و فناوری اطلاعات	۳۱۲/۴	۱۸۵	۴۹۷/۴	۶۴۸/۸	۲۰۳/۵	۸۵۲/۴	۱۰۷/۷	۱۰	۷۱/۴
مسکن عمران شهری و روستایی عشایر	۳۶۴/۵	۲۲۳۴۱/۳	۲۲۷۰۵/۷	۳۹۵/۳	۲۳۹۸۵/۲	۲۴۳۸۰/۵	۸/۵	۷/۴	۷/۴
امور اقتصادی	۹۰۰۴/۵	۱۱۹۰۴۰	۱۲۸۰۴۴/۵	۹۶۳۷/۱	۱۵۲۵۴۹/۳	۱۶۲۱۸۶/۴	۷	۲۸/۱	۲۶/۷

مأخذ: همان.

۲-۲. مقایسه اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برحسب امور و فصل در

سال ۱۳۸۹ و لایحه سال ۱۳۹۰

جدول ۳. مقایسه اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (استانی)

(ارقام میلیارد ریال)

مصوب سال ۱۳۸۹ با لایحه ۱۳۹۰

عنوان	مصوب سال ۱۳۸۹			لایحه سال ۱۳۹۰			درصد رشد لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ به مصوب سال ۱۳۸۹		
	هزینه	تملك	جمع	هزینه	تملك	جمع	هزینه	تملك	جمع
کشاورزی و منابع طبیعی	۵۰۲۱۴/۶۰	۵۹۲۷/۷	۱۱،۱۴۲/۴۰	۸۰۳۷/۷	۵۲۸۱/۳	۱۳۳۱۸/۹	۵۴/۱	-۱۰/۹	۵۵/۸
منابع آب	۰	۷۱۱۳/۷	۷،۱۱۳/۷۰	۰	۶۱۴۷/۷	۶۱۴۷/۷	۰	-۱۳/۵	۱۹/۵
صنایع و معادن	۳۴۳/۴	۳۵۴۱/۵۶	۳،۸۸۵/۰۰	۶۰۴/۱	۸۳۸/۷	۱۴۴۲/۸	۷۵/۹	-۷۶/۳	-۱۳/۶
حفاظت محیط زیست	۳۶۱/۱	۲۳۹/۳	۶۰۰/۴۰	۵۹۲/۶	۴۹۵/۵	۱۰۸۸	۶۴/۱	۱۰۷/۱	-۶۲/۸
بازرگانی و تعاون	۲،۲۱۷/۱۰	۵۷۸/۴	۲،۷۹۵/۴۰	۱۸۴۲/۴	۴۵۷/۱	۲۲۹۹/۵	-۱۶/۹	-۲۰/۹	۸۱/۲
انرژی	-۲۷/۴	۲۰۱۳/۷	۱،۹۸۶/۳۰	۰	۱۲۰۴/۵	۱۲۰۴/۶	-۱۰۰	-۴۰/۲	-۱۷/۷
حمل و نقل	۱۰،۲۰/۶۰	۱۱۵۲۳	۱۲،۵۴۳/۷۰	۱۵۸۲/۴	۱۳۹۷۴/۹	۱۵۵۵۷/۳	۵۵/۱	۲۱/۳	-۳۹/۳
ارتباطات و فناوری اطلاعات	-۲۱۹/۳	۳۳۷/۷	۱۱۸/۴۰	۱/۵	۲۲۶/۹	۲۲۸/۳	-۱۰۰/۶	-۳۲/۸	۲۴/۱
مسکن عمران شهری و روستایی	۱،۳۳۷/۲۰	۲۱۶۹/۸	۳،۵۰۷/۱۰	۷۰۱/۱	۱۸۹۷۰/۵	۱۹۶۷۱/۶	-۴۷/۵	۷۷۴/۳	۹۲/۸
امور اقتصادی	۱۰،۲۴۷/۴۰	۳۳۴۴۴/۹	۴۳،۶۹۲/۳۰	۱۳۳۶۱/۶	۴۷۵۹۷/۱	۶۰،۹۵۸/۸	۳۰/۴	۴۲/۳	۴۶۰/۹

مآخذ: همان.

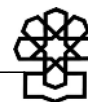
اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی در فصل کشاورزی و منابع طبیعی رشدی معادل ۵۵/۸ درصد را نشان می‌دهد. این درحالی است که اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای در این فصل نسبت به قانون مصوب سال ۱۳۸۹ کاهش یافته است. ذکر این نکته نیز ضروری است که اعتبارات استانی براساس تصمیمات شورای برنامه‌ریزی و توسعه در هر استان معین می‌شود و لذا اعتبارات کشاورزی در قالب استانی برآوردی است.

جدول ۴. مقایسه اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت جهاد کشاورزی در سال ۱۳۸۹ و لایحه سال ۱۳۹۰

(ارقام میلیون ریال)

ردیف	عنوان فصل / برنامه	اعتبار قانون بودجه سال ۱۳۸۹	اعتبار لایحه سال ۱۳۹۰	درصد رشد اعتبار لایحه سال ۱۳۹۰ به قانون بودجه سال ۱۳۸۹
	فصل کشاورزی و منابع طبیعی	۵۶۳,۰۸۴	۱۰,۴۰۶,۰۶۰	۸۴/۸
۱	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۳۹۵,۶۶۴	۵۲۹,۰۴۴	۳۳/۷
۲	برنامه پوشش بهداشتی بیماری‌های مشترک انسان و دام	۲۱,۶۵۹	۲۱,۶۵۹	۰/۰
۳	برنامه راهبری آبخیزداری و حفاظت خاک	۱,۱۳۶,۵۱۸	۱,۱۶۴,۴۳۳	۲/۵
۴	برنامه راهبری احیا، توسعه و بهره‌برداری اصولی از جنگل‌های کشور	۴۰۷,۱۸۳	۴۹۷,۸۱۷	۲۲/۳
۵	برنامه راهبری احیا و توسعه و بهره‌برداری اصولی از مراتع کشور	۵۲,۷۰۳	۸۱,۰۰۰	۵۳/۷
۶	برنامه راهبری ارتقاء سطح پوشش حفاظتی و حمایت از زیستگاه‌های دریایی	۳۸,۳۶۳	۳۹,۹۱۸	۴/۳
۷	برنامه راهبری ارتقاء ضریب مکانیزاسیون کشاورزی	۷۷,۰۱۸	۷۷۸,۳۶۷	۹۱۰/۶
۸	برنامه راهبری افزایش تولید آبزیان پرورشی	۴۳,۳۱۷	۱۸۲,۵۰۰	۳۲۱/۳
۹	برنامه راهبری افزایش تولید محصولات باغی	۳۸۱,۰۰۷	۷۷۹,۰۱۳	۱۰۴/۵
۱۰	برنامه راهبری افزایش محصولات دام و طیور	۱۷۱,۲۰۸	۹۴۸,۳۳۰	۴۵۳/۹
۱۱	برنامه راهبری افزایش تولید محصولات زراعی	۳۱۱,۰۷۴	۹۴۸,۰۷۴	۲۰۴/۸
۱۲	برنامه راهبری افزایش سطح پوشش خدمات ترویجی	۸۸,۰۶۸	۱۰۶,۸۷۳	۲۱/۴
۱۳	برنامه راهبری پوشش بهداشتی دام، طیور و آبزیان در برابر بیماری‌ها	۲۲,۳۵۹	۶۸,۲۵۴	۲۰۵/۳
۱۴	برنامه راهبری تکثیر و بازسازی ذخایر آبزیان	۴۶,۲۰۵	۴۹,۰۰۰	۶
۱۵	برنامه راهبری ساماندهی اراضی کشاورزی	۲,۰۶۱,۴۸۱	۳,۶۲۷,۴۲۳	۷۶
۱۶	برنامه راهبری ساماندهی مالکیت اراضی ملی	۱۴۵,۸۵۳	۲۹۳,۰۰۰	۱۰۰/۹
۱۷	برنامه راهبری صید و صیادی آبزیان دریایی	۴۳,۸۱۰	۵۰,۰۰۰	۱۴/۹
۱۸	برنامه راهبری کنترل کیفی و بهداشتی تولیدات دامی و شیلاتی	۷,۲۲۰	۱۲,۲۲۰	۶۹/۳
۱۹	برنامه راهبری مقابله با بیابان‌زدایی و تثبیت شن‌های روان	۴۹,۰۹۳	۵۳,۷۰۰	۹/۴
۲۰	برنامه راهبری افزایش کنترل و مبارزه آفات و بیماری‌های گیاهی و علف‌های هرز	۲۲,۴۳۸	۲۵,۱۰۰	۱۱/۹
۲۱	برنامه کنترل کیفی دارو، واکسن و مواد بیولوژیک	۵۱,۹۸۱	۶۱,۹۸۰	۱۹/۲
۲۲	برنامه مقاوم‌سازی ساختمان‌ها	۲,۸۸۸	۳,۳۷۹	۱۷

ردیف	عنوان فصل / برنامه	اعتبار قانون بودجه سال ۱۳۸۹	اعتبار لایحه سال ۱۳۹۰	درصد رشد اعتبار لایحه سال ۱۳۹۰ به قانون بودجه سال ۱۳۸۹
۲۳	برنامه ساختمان‌ها و تجهیزات	۵۳,۳۲۲	۸۴,۹۷۶	۵۹/۴
فصل منابع آب				
۲۴	برنامه تأمین و عرضه آب	۳,۰۹۲,۰۷۶	۴,۸۲۲,۸۰۰	۵۶
۲۵	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۸,۳۲۰	۹,۱۵۲	۱۰
فصل صنعت و معدن				
۲۶	برنامه ایجاد و توسعه صنایع	۰	۰	
۲۷	برنامه ارتقای تولیدات صنعتی	۱۴۴,۵۳۶	۴۹۹,۹۹۰	۲۴۵/۹
فصل بازرگانی و تعاون				
۲۸	برنامه تنظیم بازار داخلی	۶۲,۳۳۹	۳۷۲,۶۵۷	۴۹۷/۸
فصل حمل و نقل				
۲۹	برنامه حمل و نقل دریایی	۲۲۸,۴۵۵	۲۹۹,۳۰۱	۳۱
فصل مسکن و شهری، روستایی و عشایری				
۳۰	برنامه ساماندهی عشایر	۱۱۵,۵۸۳	۲۲۶,۳۹۲	۹۵/۹
۳۱	برنامه ساختمان‌ها و تجهیزات	۲۲۷	۱,۰۰۰	۳۴۰/۵
۳۲	برنامه مطالعات و تدوین ضوابط و مقررات	۱,۹۷۵	۲,۱۷۰	۹/۹
جمع کل (بدون احتساب اعتبارات مازاد بر لایحه درآمد هزینه سال ۱۳۸۹)				
		۹,۲۸۳,۸۹۵	۱۶,۶۳۹,۵۲۲	۷۹/۲

مأخذ: همان.

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی فصل منابع آب (شبکه‌های آبیاری و زهکشی فرعی) وزارت جهاد کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ معادل ۴,۸۳۱,۹۵۲ میلیون ریال است که نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۸۹ که معادل ۳,۱۰۰,۳۹۶ میلیون ریال از رشدی برابر ۵۵/۸ درصد برخوردار است.

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی فصل صنعت و معدن (کمک‌های فنی و اعتباری صنایع تبدیلی کشاورزی) وزارت جهاد کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ معادل ۴۹۹,۹۹۰ میلیون ریال است که نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۸۹ که معادل ۱۴۴,۵۳۶ میلیون ریال می‌باشد از رشدی برابر ۲۴۵/۹ درصد برخوردار است.

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی فصل بازرگانی و تعاون (کمک‌های فنی و اعتباری سازمان مرکزی تعاون روستایی و سیلوی گرمسار) وزارت جهاد کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ معادل ۳۷۲,۶۵۷ میلیون ریال است که نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۸۹ که معادل ۶۲,۳۳۹ میلیون ریال می‌باشد از رشدی برابر ۴۹۷/۸ درصد برخوردار است.

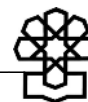

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی فصل حمل و نقل (بنادر صیادی) وزارت جهاد کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ معادل ۲۹۹,۳۰۱ میلیون ریال است که نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۸۹ که معادل ۲۲۸,۴۵۵ میلیون ریال می‌باشد از رشدی برابر ۳۱ درصد برخوردار است. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی فصل مسکن شهری، روستایی و عشایری (سازمان امور عشایر ایران) وزارت جهاد کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ معادل ۲۲۹,۵۶۲ میلیون ریال است که نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۸۹ که معادل ۱۱۷,۷۸۵ میلیون ریال از رشدی برابر ۹۴/۹ درصد برخوردار است.

جدول ۵. مقایسه اعتبارات کمک‌های فنی و اعتباری وزارت جهاد کشاورزی در سال ۱۳۸۹ و لایحه سال ۱۳۹۰

(ارقام میلیون ریال)

عنوان فصل / برنامه	اعتبار قانون بودجه سال ۱۳۸۹	اعتبار لایحه سال ۱۳۹۰	درصد رشد اعتبار لایحه سال ۱۳۹۰ به قانون بودجه سال ۱۳۸۹
فصل کشاورزی و منابع طبیعی	۱,۰۳۴,۵۲۰	۵,۰۶۶,۵۱۶	۲۸۹/۷
برنامه راهبری آبخیزداری و حفاظت خاک	۴,۳۳۲	۲,۷۶۵	-۳۶/۲
کمک‌های فنی و اعتباری برای توسعه عملیات آبخیزداری	۴,۳۳۲	۲,۷۶۵	-۳۶/۲
برنامه راهبری احیا، توسعه و بهره‌برداری اصولی از جنگل‌های کشور	۴۱,۱۵۲	۵۱,۸۱۷	۲۵/۹
کمک‌های فنی و اعتباری برای اجرای طرح‌های جنگل و مراتع	۴,۳۳۲	۱۳,۷۶۵	۲۱۷/۸
کمک‌های فنی و اعتباری برای توسعه زراعت چوب	۳۶,۸۲۰	۳۸,۰۵۲	۳/۳
برنامه راهبری ارتقای ضریب مکانیزاسیون کشاورزی	۶۱,۳۶۶	۷۶۷,۵۰۳	۱۱۵۰/۷
کمک‌های فنی و اعتباری برای توسعه مکانیزاسیون کشاورزی	۶۱,۳۶۶	۷۶۷,۵۰۳	۱۱۵۰/۷
برنامه راهبری افزایش تولید آبزیان پرورشی	۳۷,۵۴۲	۱۷۵,۰۰۰	۳۶۶/۱
کمک‌های فنی و اعتباری برای افزایش تولید آبزیان پرورشی	۳۷,۵۴۲	۱۷۵,۰۰۰	۳۶۶/۱
برنامه راهبری افزایش تولید محصولات باغی	۱۱۸,۵۴۵	۳۷۸,۱۹۴	۲۱۹
کمک‌های فنی و اعتباری برای توسعه باغات	۱۱۸,۵۴۵	۳۷۸,۱۹۴	۲۱۹
برنامه راهبری افزایش محصولات دام و طیور	۱۲۷,۸۹۰	۹۰۰,۷۰۰	۶۰۴/۳
کمک‌های فنی و اعتباری برای افزایش تولیدات دام و طیور	۱۲۷,۸۹۰	۹۰۰,۷۰۰	۶۰۴/۳
برنامه راهبری افزایش تولید محصولات زراعی	۱۵,۵۹۴	۷۴۰,۰۰۰	۴۶۴۵/۴
کمک‌های فنی و اعتباری برای افزایش تولید محصولات زراعی و گلخانه‌ای	۱۵,۵۹۴	۷۴۰,۰۰۰	۴۶۴۵/۴

عنوان فصل / برنامه	اعتبار قانون بودجه سال ۱۳۸۹	اعتبار لایحه سال ۱۳۹۰	درصد رشد اعتبار لایحه سال ۱۳۹۰ به قانون بودجه سال ۱۳۸۹
برنامه راهبری ساماندهی اراضی کشاورزی	۶۲۸,۰۹۹	۲,۰۵۰,۵۳۷	۲۲۶/۵
کمک‌های فنی و اعتباری برای اجرای عملیات آب و خاک کشاورزی	۵۰,۵۳۷	۵۰,۵۳۷	۰
کمک‌های فنی و اعتباری برای توسعه آبیاری تحت فشار	۵۷۷,۵۶۲	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲۴۶/۳
فصل منابع آب	۲۶۷,۱۲۲	۵۴۵,۰۰۰	۱۰۴
برنامه تأمین و عرضه آب	۲۶۷,۱۲۲	۵۴۵,۰۰۰	۱۰۴
کمک‌های فنی و اعتباری شبکه فرعی آبیاری و زهکشی حوضه‌های آبریز کشور (تأمین سهم بهره‌برداران)	۲۶۷,۱۲۲	۵۴۵,۰۰۰	۱۰۴
فصل صنعت و معدن	۱۴۴,۵۳۶	۴۹۹,۹۹۰	۲۴۵/۹
برنامه ارتقای تولیدات صنعتی	۱۴۴,۵۳۶	۴۹۹,۹۹۰	۲۴۵/۹
اعطای کمک‌های فنی و اعتباری به طرح‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی	۱۴۴,۵۳۶	۴۹۹,۹۹۰	۲۴۵/۹
فصل بازرگانی و تعاون	۱۴,۲۱۷	۳۴۴,۳۴۱	۲۳۲۲
برنامه تنظیم بازار داخلی	۱۴,۲۱۷	۳۴۴,۳۴۱	۲۳۲۲
کمک‌های فنی و اعتباری احداث تأسیسات نگهداری، فرآوری، بسته‌بندی و مراکز عرضه محصولات	۱۴,۲۱۷	۳۴۴,۳۴۱	۲۳۲۲
جمع کل	۱,۴۶۰,۳۹۵	۶,۴۵۵,۸۴۷	۳۴۲/۱

مأخذ: همان.

اعتبارات طرح‌های کمک‌های فنی و اعتباری وزارت جهاد کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ برابر با ۶,۴۵۵,۸۴۷ میلیون ریال برآورد است که نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۸۹ معادل ۱,۴۶۰,۳۹۵ میلیون ریال (بدون احتساب ارقام مازاد بر لایحه سال ۱۳۸۹ طرح کمک‌های فنی و اعتبار آبیاری تحت فشار به مبلغ ۳۶۰,۹۷۶ میلیون ریال) رشدی برابر با ۳۴۲ درصد را نشان می‌دهد. با عنایت به اینکه در بند «ص» ماده (۲۲۴) قانون برنامه پنجم توسعه امکان پرداخت کمک علاوه بر تسهیلات تلفیقی و یا یارانه سود و کارمزد تسهیلات از طرح‌های مذکور میسر است، در راستای تحقق اهداف بخش کشاورزی و منابع طبیعی بسیار مؤثر می‌باشد.

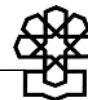

جدول ۶. مقایسه اعتبارات ردیف‌های متفرقه وزارت جهاد کشاورزی مصوب سال ۱۳۸۹ و لایحه سال ۱۳۹۰

(ارقام میلیون ریال)

درصد تغییرات			لایحه بودجه سال ۱۳۹۰			قانون بودجه سال ۱۳۸۹			عنوان ردیف متفرقه
جمع	تملك	هزینه	جمع	تملك	هزینه	جمع	تملك	هزینه	
۴۷/۴		۴۷/۴	۱۴,۰۰۰,۰۰۰	۰	۱۴,۰۰۰,۰۰۰	۹,۵۰۰,۰۰۰	۰	۰	اعتبارات یارانه‌ای
۴۱/۲		۴۱/۲	۱۲,۰۰۰,۰۰۰	۰	۱۲,۰۰۰,۰۰۰	۸,۵۰۰,۰۰۰	۰	۸,۵۰۰,۰۰۰	یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید کشاورزی خوراک دام و اصلاح نژاد دام روستایی
۰		۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	پرداخت ضرر و زیان خریدهای تضمینی
			۱,۰۰۰,۰۰۰	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	یارانه سود و کارمزد خریدهای تضمینی محصولات کشاورزی و کالاهای اساسی
۱۰۸/۴	۱۴۰۱	۲۷/۲	۱,۵۲۸,۰۰۰	۶۵۰,۰۰۰	۸۷۸,۰۰۰	۷۳۳,۳۱۷	۴۳,۳۱۷	۶۹۰,۰۰۰	اعتبارات متمرکز درآمد - هزینه
۶۶/۷		۶۶/۷	۴۰۰,۰۰۰	۰	۴۰۰,۰۰۰	۲۴۰,۰۰۰	۰	۲۴۰,۰۰۰	وزارت جهاد کشاورزی سرمایه اولیه صندوق‌های حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی
۱۰۸/۱	۲۳۲	۳۳/۳	۱۰۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۴۸,۰۴۹	۱۸,۰۴۹	۳۰,۰۰۰	اعتبار موضوع ماده (۴) قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغی و هزینه دادرسی اراضی منابع ملی
-۱۰۰	-۱۰۰		۰	۰	۰	۲۵,۳۶۸	۲۵,۳۶۸	۰	وزارت جهاد کشاورزی اعتبارات موضوع واگذاری اراضی شیبدار
-۲۰		-۲۰	۱۶,۰۰۰	۰	۱۶,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۰	۲۰,۰۰۰	سازمان شیلات ایران اعتبارات موضوع جرائم و فروش صیدآلات و ادوات صیادی
-۲۵		-۲۵	۳۰۰,۰۰۰	۰	۳۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۰	۴۰۰,۰۰۰	سازمان شیلات ایران ابقای تعهدات موضوع تبصره «۳» ماده واحده قانون سازمان
			۶۹۰,۰۰۰	۵۹۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	سازمان جنگل‌ها مراتع و آبخیزداری کشور اعتبار موضوع ماده (۱۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی
			۲۲,۰۰۰	۰	۲۲,۰۰۰	۰	۰	۰	وزارت جهاد کشاورزی موضوع درآمدهای واحد مرغ لاین بابل کنار
۲۸۱/۱	۳۱۲	-۱۱.۱	۳,۵۹۰,۰۰۰	۳,۵۱۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰	۹۴۱,۹۰۵	۸۵۱,۹۰۵	۹۰,۰۰۰	اعتبارات ردیف‌های متفرقه موردی (موقت)
-۱۰۰	-۱۰۰		۰	۰	۰	۱۴۴,۳۹۱	۱۴۴,۳۹۱	۰	اعتبارات خاص آب‌بندان‌ها و کانال‌های آبیاری مربوط به آب‌بندان‌ها
۱۵/۴	۱۵		۲۵۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۰	۲۱۶,۵۸۶	۲۱۶,۵۸۶	۰	آبرسانی لوله‌ای به مزارع از رودخانه‌ها و مرداب
۵/۹	۳۹	۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۴۷,۲۲۰	۷,۲۲۰	۴۰,۰۰۰	پیشگیری از انفولانزای حاد پرندگان
-۱۰۰	-۱۰۰		۰	۰	۰	۳۶,۰۹۸	۳۶,۰۹۸	۰	بیابان‌زدایی
-۴۲/۳	-۴۲		۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۰	۸۶,۶۳۴	۸۶,۶۳۴	۰	کمک به تکمیل زیربناهای طرح توسعه نیشکر و صنایع جانبی
			۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	وزارت جهاد کشاورزی استقرار سامانه اطلاعات مدیریت در بخش کشاورزی
			۴۰,۰۰۰	۰	۴۰,۰۰۰	۰	۰	۰	وزارت جهاد کشاورزی سیاستگذاری تحقق پژوهش و فعالیت‌ها
-۱۰۰	-۱۰۰	-۱۰۰	۰	۰	۰	۳۶۰,۹۷۶	۳۶۰,۹۷۶	۰	وزارت جهاد کشاورزی توسعه عملیات زیربنایی آب و خاک آبخیزداری و احیا و توسعه جنگل ردیف ۲۴
-۱۰۰			۰	۰	۰	۵۰,۰۰۰	۰	۵۰,۰۰۰	اعتبارات خرید خدمت دکتری دامپزشکی (درآمد - هزینه) ردیف ۴۱ جدول
			۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	طرح‌های کوچک و زودبازده تأمین آب و مرمت و لایروبی قنوات
			۱۵۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	احداث راه بین مزارع در روستاها
-۱۰۰		-۱۰۰	۰	۰	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	صندوق بیمه محصولات کشاورزی
۵۷	۳۶/۵	۳۲/۶	۱۹,۱۱۸,۰۰۰	۱۹,۱۱۸,۰۰۰	۱۴,۹۵۸,۰۰۰	۱۲,۱۷۵,۲۲۲	۸۹۵,۲۲۲	۱۱,۲۸۰,۰۰۰	جمع کل

مأخذ: همان.

حدود ۲۰ درصد از رقم پیش‌بینی شده برای طرح‌های عمرانی بخش کشاورزی و منابع طبیعی در ردیف‌های متفرقه جمع شده است اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ردیف‌های متفرقه ملی وزارت جهاد کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ معادل ۴,۱۶۰,۰۰۰ میلیون ریال است که نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۸۹ که معادل ۸۹۵,۲۲۲ میلیون ریال بدون احتساب ارقام مازاد بر لایحه سال ۱۳۸۹ به مبلغ ۱,۰۱۰,۷۳۴ میلیون ریال از رشدی برابر با ۳۶۵ درصد برخوردار است. مواردی مانند احداث راه‌های بین مزارع و... در ردیف‌های متفرقه بخش کشاورزی قرار دارند که فاقد طرح مشخص و فاقد زمانبندی است به عبارت دیگر اطلاعاتی مانند سال خاتمه، حجم اعتبارات مورد نیاز برای خاتمه طرح و دستگاه اجرایی در مورد این‌گونه طرح‌ها وجود ندارد و این اعتبارات طبق نظر دولت بین صدها طرح توزیع خواهد شد.

۳. ارزیابی بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰

الف) جنبه‌های مثبت لحاظ شده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰

۱. توجه ویژه به موضوع تأمین آب کشاورزی و سرمایه‌گذاری در جهت افزایش بهره‌وری آب در بخش کشاورزی و به‌ویژه پروژه‌های آبیاری تحت فشار و انتقال آب از طریق لوله از اقدامات ارزشمند دولت در بخش کشاورزی است و در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ نیز به خوبی به اعتبارات مورد نیاز آن توجه شده است.

در بند «۳۱» ماده واحده آمده است، «به منظور تسریع در احداث و تکمیل پروژه‌های آبیاری و زهکشی فرعی و تشویق سرمایه‌گذاران بخش غیردولتی (حقیقی و حقوقی) و تعاونی‌های تولیدی، تشکل‌های آب‌بران و شرکت‌های سهامی زراعی به شوراها برنامه‌ریزی استان‌ها اجازه داده می‌شود از محل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مربوط، اعتبارات مورد نیاز برای احداث و تکمیل پروژه‌های موصوف را تا سقف هفتاد درصد (۷۰٪) به‌عنوان سهم دولت به صورت بلاعوض و سی درصد (۳۰٪) به‌عنوان سهم بهره‌برداران در قالب یارانه سود تسهیلات یا کمک‌های فنی و اعتباری و وجوه اداره شده تأمین و پرداخت نماید.

همچنین در بند «۳۲» ماده واحده آمده است، «اجازه داده می‌شود شوراها برنامه‌ریزی استان‌ها عملیات تجهیز و نوسازی اراضی دارای آب کافی را از محل اعتبارات

ردیف‌های ۴۰۱۵۲۰۰۲ و ۴۰۱۵۲۰۰۴ به نسبت حداکثر هشتادوپنج درصد سهم دولت و پانزده درصد سهم بهره‌برداران به‌ترتیب و روش مندرج در بند فوق احراز نماید.

۲. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی وزارت جهاد کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ برابر ۱۶,۶۳۹ میلیارد ریال است که نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۸۹ برابر ۹,۲۸۳ میلیارد ریال از رشدی برابر ۷۲/۹ درصد برخوردار شده است و مجموع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی پیوست شماره ۱ و متفرقه وزارت جهاد کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ معادل ۲۰,۷۹۹ میلیارد ریال است که نسبت به اعتبار مصوب سال ۱۳۸۹ که معادل ۱۰,۱۷۹ میلیارد ریال از رشدی برابر ۱۰۴/۳ درصد برخوردار است.

۳. با عنایت به جدول بودجه کلان کشور علیرغم کاهش ۳/۷۲ درصدی سهم اعتباری امور اقتصادی، میزان سهم‌بری اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی فصل کشاورزی معادل ۱/۸۲ درصد افزایش را نشان می‌دهد.

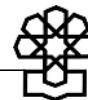
۴. ایجاد ردیف‌های جدید مانند، جزء «۷۳» ردیف ۵۳۰۰۰۰ که در آن به‌ترتیب ۱۰۰ و ۵۹۰ میلیارد ریال هزینه‌ای و تملکی در مجموع برابر ۶۹۰ میلیارد ریال ذیل کد سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور مقرر شده است و در راستای اجرای ماده (۱۳) قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی است همچنین کمک‌های فنی و اعتباری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ (۱۳) طرح) با اعتباری معادل ۶,۳۶۰ میلیارد ریال پیش‌بینی شده که نسبت به اعتبار ۱۴۵ میلیارد ریالی مصوب سال ۱۳۸۹ افزایش حدود ۴۳۹ درصدی را نشان می‌دهد چنین مواردی از نکات مثبت لایحه پیشنهادی تلقی می‌شود.

۵. رقم یارانه‌ها در سال ۱۳۸۹ حدود ۸,۵۰۰ میلیارد ریال بوده که برای سال ۱۳۹۰ حدود ۱۲,۰۰۰ میلیارد ریال پیشنهاد شده است و اعتبار یارانه‌ها و عوامل تولید کشاورزی از مبلغ ۸,۵۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۹ به ۱۲,۰۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۰ افزایش یافته که رشدی معادل ۴۱/۲ درصد را نشان می‌دهد.

۶. درخصوص تعاون روستایی و اگذاری امور به اتحادیه‌ها و تشکل‌ها، نوعی تغییر رویکرد محسوب می‌شود و از مهمترین اقدامات مثبت لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ به‌شمار می‌آید.

ب) مهمترین اشکالات بودجه پیش‌بینی شده برای بخش کشاورزی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۰

۱. هرچند میزان سهم‌بری اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی از اعتبارات فصول امور اقتصادی از ۷/۹۰ درصد در سال ۱۳۸۹ به ۹/۷۲ درصد در سال ۱۳۹۰ رسیده است، اما این سهم در مقایسه با سهم این بخش در ارزش‌افزوده و تولید کشور همچنان بسیار پایین است.

۲. بند «۴۰» ماده واحده آمده است که: «استفاده از منابع صندوق توسعه ملی به صورت غیرارزی فقط برای طرح‌های کشاورزی و آب و طرح‌های کوچک زودبازده اشتغال‌زا حداکثر تا پنجاه هزار میلیارد ریال مجاز است اما تبصره‌های «۱» و «۲» بند «۶» ماده (۸۴) قانون برنامه پنجم توسعه که به تأمین هزینه‌های صندوق اختصاص دارد بر استفاده صرفاً ارزی از این صندوق و عدم استفاده از منابع صندوق برای اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تأکید دارد. لذا این بند مغایر قانون برنامه پنجم است.

۳. طبق ماده (۸۵) قانون برنامه پنجم توسعه، ایفای تعهدات حساب ذخیره ارزی به بخش‌های غیردولتی، خصوصی و تعاونی برعهده این حساب است و ایجاد هرگونه تعهد جدید ممنوع است، لذا هزینه‌های مقرر شده از حساب ذخیره ارزی به عنوان اعتبار جزء «۸۷» ردیف ۵۳۰۰۰۰ لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ دارای اشکال قانونی است.

۴. حدود ۲۰ درصد از رقم پیش‌بینی شده برای طرح‌های عمرانی بخش کشاورزی و منابع طبیعی، مانند احداث راه‌های بین مزارع و... در ردیف‌های متفرقه تجمیع شده است که فاقد طرح مشخص و فاقد زمانبندی است و اطلاعاتی مانند سال خاتمه، حجم اعتبارات مورد نیاز برای خاتمه طرح و دستگاه اجرایی در مورد این‌گونه طرح‌ها وجود ندارد و این اعتبارات طبق نظر دولت بین صدها طرح توزیع خواهد شد. این روش علاوه بر مغایرت‌های قانونی مذکور، خلاف اهداف بودجه‌ریزی است و موجب فقدان انضباط مالی شده و معلوم نیست که به هریک از مصارف تعیین شده در این بند چه مبلغی تخصیص پیدا خواهد کرد. ضمن اینکه اختیارات مجلس در این باره به دولت واگذار شده است.

۵. توزیع اعتبارات استانی برعهده شورای برنامه‌ریزی و توسعه هر استان است و براساس تصمیمات در استان میزان بودجه کشاورزی معین می‌شود و لذا اعتبارات کشاورزی در قالب استانی برآوردی است و ضروری است که درخصوص سهم بخش کشاورزی از اعتبارات استانی و تضعیف نشدن تخصیص‌ها به این بخش در تصویب لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ پیش‌بینی لازم صورت گیرد.

۶. در مجموع ۲,۰۰۰ میلیارد ریال برای خرید تضمینی محصولات کشاورزی و یارانه سود و کارمزد خریدهای تضمینی پیش‌بینی شده است. که به‌ویژه درخصوص خریدهای تضمینی مبالغ در نظر گرفته شده پاسخگوی نیازها نیست.

۷. تا سال ۱۳۸۶ اعتبار مورد نیاز جهت بیمه محصولات کشاورزی در قوانین بودجه مشخص بوده است. در سال‌های اخیر مشخص نبودن اعتبار، مشکلاتی ایجاد کرده است

و عدم تخصیص اعتبار مورد نیاز صندوق را با زیان انباشته ۶,۳۰۰ میلیارد ریالی مواجه کرده است.

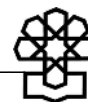
۸. اعتبار استقرار سامانه اطلاعات مدیریت در بخش کشاورزی در حدود ۵۰ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است که مبلغ کمی است و مهمتر از آن اعتبار مورد نیاز برای اجرای بند «ح» ماده (۱۴۳) قانون برنامه پنجم توسعه که هدف آن صدور سند مالکیت کلیه اراضی کشاورزی توسط سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تا پایان برنامه پنجم توسعه است، در نظر گرفته نشده است.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

۱. لایحه بودجه، با توجه به افزایش قابل توجه بودجه تملک دارایی سرمایه‌ای و کل بودجه بخش کشاورزی از نظر افزایش‌های صورت گرفته مثبت ارزیابی می‌شود. البته بروز آثار اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها قسمتی از افزایش اعتبارات بخش کشاورزی و منابع طبیعی را خنثی خواهد کرد.

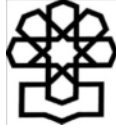
۲. لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ می‌باید در راستای تحقق اهداف برنامه پنجم توسعه باشد، اما به‌نظر می‌رسد اکثر برنامه‌ها و طرح‌های پیشنهادی ادامه اهداف برنامه چهارم توسعه بوده، با این تفاوت که اعتبارات تخصیص یافته به آنها افزایش یا کاهش داشته است، لذا تأمین‌کننده اهداف کمی قانون برنامه پنجم توسعه نیست. البته با توجه به فرصت ۶ ماهه معین شده در ماده (۲۱۷) برنامه پنجم توسعه برای تهیه بسته‌های اجرایی که مبنای تنظیم و تصویب بودجه سنواتی دستگاه قرار می‌گیرد و زمان تصویب برنامه و تهیه نشدن بسته‌های مذکور، این لایحه را می‌توان تداوم برنامه چهارم با افزایش مبالغ مصوب دانست و به‌نظر می‌رسد مانند لایحه‌های بودجه سنوات گذشته مبالغ پیشنهادی افزایش نشان می‌دهد و شاید تخصیص آن نیز مانند گذشته کمتر از مصوب شود. پیشنهاد می‌شود که:

۱. ۱۰۰ درصد اعتبارات کشاورزی مقرر در اعتبارات استانی سال ۱۳۹۰ تخصیص یابد.
۲. اعتبارات عمرانی بخش کشاورزی، مقرر شده در قالب اعتبارات متفرقه، از این قالب خارج و در قالب برنامه‌ای که دارای کد و ردیف مشخص باشد قرار گیرد.
۳. اعتبارات عمرانی بخش کشاورزی به صندوق ذخیره ارزی و صندوق توسعه ملی حواله نشود.
۴. در بودجه سال ۱۳۹۰ نیز به نحوه کنترل واردات محصولات کشاورزی تأکید شود.

منابع و مآخذ

۱. لایحه بودجه سال ۱۳۹۰.
۲. قانون بودجه سال ۱۳۸۹.
۳. درباره لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور، نکات مهم و محورهای تصمیم‌گیری، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات برنامه و بودجه، اسفندماه ۱۳۸۹.
۴. درباره لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور، بخش کشاورزی، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفتر مطالعات زیربنایی، گروه کشاورزی، بهمن‌ماه ۱۳۸۸.

شماره مسلسل: ۱۰۷۱۶

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: درباره لایحه بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور ۴۰. کشاورزی

نام دفتر: مطالعات زیربنایی (گروه کشاورزی)

تهیه و تدوین کنندگان: مهران برادران نصیری، حمیدرضا معماریان

ناظر علمی: حسین صفایی

مناقضی: کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۸۹/۱۲/۱۲